

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 25 • Maribor, sobota, dne 26. marca 1938 • Leto XIII

Kaj ohranjuje mir, kljub vojnim pripravam?

Nemčija lahko začne, končali bodo drugi

V tekočem proračunskem letu znašajo krediti za angleško obrambo v našem denarju 100 milijard dinarjev. Zlasti gradi Anglija vojne ladje in sicer je bilo v gradnji: l. 1935 139 tisoč ton, l. 1936 281 tisoč ton, l. 1937 375 tisoč ton, l. 1938 547 tisoč ton. S polno paro delajo tovarne letal. Znano je, da je do l. 1935 imela Nemčija še enkrat toliko letal kot Anglija, sedaj pa sta si obe državi, kar se letal tiče, gotovo najmanj enaki. Ako sedaj še prištejemo Francijo in Rusijo, ni težko izračunati, kje je premoč.

Za slučaj vojne pa ne bi odločalo samo orožje, ki je »na zalogi«, ampak predvsem vprašanje nadomestila za uničene strojnice, topove, tanke in letala. Tu pa je tisto kočljivo vprašanje, ki skrbi Nemčijo, ker nima kovin, zlasti ne železa in bakra. Zato je bilo treba anektirati Avstrijo (znani Erzberg), zato tudi iskanje prijateljstva z Jugoslavijo in balkanskimi državami, kjer je teh surovin v izobilju. V Rumuniji ji je prekrizal načrte padec Gogovega režima, da se je obrnila na nafto.

Nemčija lahko udari, brez izdajstva lastnih interesov prizadetih držav, ki jim je svoboda ljuba, ne bo uspela!

Angleška delavska stranka se pripravlja na boj

Anglija mora ščititi male države

Te dni je imela angleška delavska stranka konferenco. Razpravljala je na njej o resoluciji strokovne in politične socialistične internacionale. Stranka je sklenila, da se nje konferenca zopet sestane po ekspoziciji predsednika vlade Chamberlaina, ki ga je podal v četrtek pred poslansko zbornico.

Delavska stranka se odločno upira politiki vlade,

ki se hoče desinteresirati na Evropi in ožjem prijateljstvu s Francijo v varstvo malih držav.

To razpoloženje v vladi je tudi krivo, da reakcija v Angliji in tudi v Franciji tako močno dviga svojo glavo, kako bi izigrala male evropske države in narode.

Dr. Stojadinović in Čehoslovaška

Veseli nemškega radia

Dne 24. t. m. dopoldne je govoril zunanji minister dr. Stojadinović v senatu o zunanji politiki. Nemški radio je o tem poročal že opoldne to-le:

»V dr. Stojadinovićevem govoru v jugoslovanskem senatu je izostala od Čehoslovaške zaželjena izjava, da bo Jugoslavija v vsakem slučaju brezpogojno izpolnila svoje obveznosti. S toplim ploskanjem pa so bile pozdravljene izjave dr. Stojadinovića o Nemčiji in Italiji in njegova ugotovitev, da je Jugoslavija sedaj obdana s samimi prijatelji.

Organizirana diktatura kapitalizma

Zatiranje delovnih množic in narodov nenaravno

Odkar se je pričel razvoj fevdalne in pozneje kapitalistične družbe, so si fevdalci in kapitalisti lastili

pravico samoodločbe v vprašanjih svoje lastnine, svojih podložnikov in svojih delavcev.

Primitivna je bila prvotna oblika te diktature, ki je slonela na premoči, kar je bilo silno lahko, ker so bili narodi vzgojeni v duhu podložništva in brez kulture in civilizacije. Kdo se je brljal za podložnike? Kolikor je bilo vzgojiteljev, so bili najeti od fevdalcev, da so narod vzgajali v ponižnosti in pokorščini. Nihče pa ni narodom povedal, da spadajo v raso človeštva, ali kakor navadno pravijo, da je vsak človek ustvarjen po božji podobi, torej tudi fevdalec in kapitalist, to je,

da so vsi ljudje enaki in opravičeni do človeškega življenja in uveljavljanja svojih sobnosti in svoje volje.

Tega jim ni nihče pravil, ker, če bi bil to storil, bi ga bila mogočna gospoda sežgala na grmadi, kakršnih znanih primerov imamo v srednjem in starem veku mnogo, koliko pa še, ki jih zgodovina ne omenja.

Taka je bila zlata stara doba. Toda tudi ta se je izpremenila, ker je to zahteval razvoj. Nastopilo je meščanstvo, ki je opiralo svoje gospodarstvo prvotno samo na gospodarstvo, zbiralo imovino in kapital ter dalo današnji družbi kapitalistično obliko ali kapitalistični družabni red.

Ob tem preporodu je meščanstvo rabilo več svobode,

ki si jo je izvojevalo, da se je moglo uspešneje boriti proti plemstvu in viteškemu močtem. Meščanstvo je šlo še dalje. V devetnajstem stoletju je uvajalo neke vrste liberalizem, ki je oznanjal svobodo in demokracijo, v te boje je z uspehom posezalo tudi delavstvo.

Tako je padel sredi devetnajstega stoletja evropski absolutizem,

pravi vzor tiranskih vladavin.

V državnih upravah se je v teh bojih doseglo nekaj več meščanskih pravic in svobod.

V glavnem je pa meščanska revolucija izdala delavstvo.

Smatrala je revolucijo za pridobitev meščanstva in delavstvo po teh bojih ni dobilo enakih pravic ter si jih je nekaj izvojevalo šele pozneje, vendar so pa te bile večinoma le na papirju. Meščanstvo in kapitalisti so se namreč smatrali za dediče fevdalizma ter so bili v duši tudi istega postrojenja kakor fevdalci, češ, gospodarji smo mi in zato zahtevamo absolutno oblast. V tem duhu so se ustanovile in vladale liberalne države, ki so imele edino to prednost, da so začele dopuščati v omejenih mejah tudi kulturno delo.

Iz teh obdobjih izhaja pravzaprav izraziti

razredni boj.

S tem pa ni rečeno, da že prej ni bilo socialnih bojev. Celo Gubčev

kmetiški upor je imel svoje socialno ozadje. Med delavstvom in kapitalisti se je pa pojavil razredni boj, čim je kapitalistična družba začela delavstvo socialno hujše izkoriščati in borbe za delavske pravice preganjati.

V pregnanstvo so pošiljali delavce, ki so zahtevali boljše delovne razmere.

Če so pa stopili v stavko, jim je grozila smrt. V Angliji so še pred 120 leti obsodili voditelje stavk na smrt.

Le počasi se je izgubljalo in omililo to nazadnjaško naziranje. Šele v novejši kulturnejši dobi je pričela družba priznavati nekaj pravic delavstvu tudi glede upravičenosti do socialnih bojev.

Kapitalistična družba je pa še v tem razvoju iskala poti, kako bi vendarle preprečila vpliv delavstva v politiki in gospodarstvu. Izpočetka so proti delavstvu nastopali kapitalisti vsak zase. Pozneje so se pa organizirali v

kapitalistične zveze,

karte in truste ter z njimi socialno pritiskali na delavstvo, na konzumente pa z navijanjem cen. Te kapitalistične organizacije so danes v razmahu kakor še nikoli in je glavno zaradi tega socialni položaj delavstva in neimovitih slojev tako silno kritičen.

Razumljivo je, da je tudi v vrstah delovnega razreda nastal

upravičen odpor proti socialnim krivicam,

ki je naraščal in še narašča. Kapitalizem je slutil, da se nahaja v nevarnosti, ker imajo končno narodi le pravico do življenja in je to naravneje, kakor strahotna diktatura kapitalizma. Kapitalizem se je zbal, da zmaga v svobodi in demokraciji ra-

zum in je zaradi tega posegel po izrecni diktaturi kapitalizma ter prenesel diktaturo na državno oblast s tem,

da je s svojimi kapitali organiziral politična gibanja,

ki so navidez prevzela vodstva nekaterih držav, v njih pa krmarijo in odločajo le veliki kapitalisti.

Prvi korak kapitalizma po prevzemu oblasti je bil povsod popolna ukinitve demokracije in svobode

in neoporečna pravica diktata onega, ki ga je kapitalizem postavil na čelo. Sodelovali so pri tej akciji kapitalizma vsi kapitalisti neglede na veroizpoved in narodnost. Zakaj tudi židje kapitalisti niso izvezeti, čeprav spremlja to borbo vedno tudi boj proti — siromašnim židom.

V teh razmotirvanjih smo vsaj približno označili pot razvoja ter pokazali, da so

vse diktature, milejše in ostrejšje, organizirana diktatura kapitalizma,

ki je z razvojem prisiljena posegla po tem zadnjem pomočku v svojo obrambo.

Sklenjena železna veriga kapitalizma je danes, kakor redno, najhujši sovražnik delovnega ljudstva, ker mu odreja pravico do primerne življenja in kulturnega razvoja. Uverjeni smo pa, da se delavsko gibanje tudi pred tem današnjim Molohom ne bo ustavilo, marveč bo prodiralo in prodrlo do zmage.

Današnje zatiranje človeškega rodu in duha je namreč nenaravno.

Narava sama in duh razvoja bosta obenem najboljša zaveznika delavstva v boju in zmagi.

Blumova vlada za močno Francijo

Francija bo pripravljena izpolniti obveze do svojih zaveznikov

Blumova vlada je energično na delu, da izvrši vse priprave, ki so potrebne, ako bi morala Francija iznenada na pomoč svojim zaveznikom.

Oboroževalna industrija je podrejena interesom države, parlament je sprejel zakon o organizaciji naroda za slučaj vojne in državna banka je dala državi prvih pet milijard frankov predujma za pospešeno oboroževanje.

Prav to je tudi vzrok, da nemški tisk toliko hujša proti Blumovi vladi, jo smeši in izpodkopava ugled. To zadržanje nemškega fašističnega tiska in radia je razumljivo, ker v rajhu vedo, da pripravljena Francija pomeni križ čez marsikakšen njihov račun. Precejšnje omejenost pa izpričuje tisti del slovenskega in jugoslovanskega tiska, ki iz samega sovražstva do vlade ljudske fronte, sekundira rajhovskemu tisku proti Blumu in Franciji, sekundira tudi še sedaj, ko je katoliška cerkev dobila

v Avstriji udarec, od katerega si ne bo zlepa opomogla in kateremu bodo sledili še novi — pa ne od vlade ljudske fronte v Franciji, dasi bi ti gospodje, spričo njihovega obnašanja to dvojno zaslužili.

Gospodarska mala antanta

je zborovala v Bukarešti

in je v petek zaključila svoja posvetovanja. Pomenili so se zastopniki o skupnih tehničnih odredbah o graditvi mostov in cest, o novem skupnem statutu za železniško politiko, o pravilniku o prevažanju potnikov in živine, o železniški statistiki, o plovbi ter o skupnem tajnistvu. Nadalje so govorili o sodelovanju zrakoplovstva in tozadevne zakonodaje, o stalnem turističnem odboru ter končno o zdravstvenih in socialnih zadevah. Prihodnja seja bo 3. oktobra letos v Jugoslaviji.

Novi boji pri Huesci

Nacisti napadajo tudi severnovzhodno od Saragosse

Ofenziva nacistov jugovzhodno od Saragosse je dospela do črte Alcaniz in tam zastala.

Odpor vladinih čet je preprečil nadaljnje prodiranje sovražnika na tej okoli 50 km dolgi fronti.

Med tem je pričela nova Francova ofenziva severozahodno od Saragosse v smeri proti trdnjavi Huesci, ki je oblegana od vladinih čet. Tudi na tem mestu se je Francovim četam posrečilo prodreti ob reki Ebro. Napadi na postojanke pri Huesci pa so bili odbiti.

Ves potek operacij nacistične vojske na aragonski fronti dokazuje, da je Franco svojo ofenzivo dobro pripravil in da je preko zime ter tudi še v zadnjem času dobil novo pomoč v materialu in vojakih iz Italije.

Republikansko vojno poveljstvo je dobro računalo, ko je udarilo pred meseci proti Francu pri Teruelu in s tem znatno oslabilo napadalno moč Francove vojske na aragonski fronti. Ako bi tega ne bilo storilo, bi Franco mogel pokazati precej drugačne uspehe. Tako pa je pridobila njegova vojska na ozemlju, ni pa mogla uničiti republikanske armade.

Civiliziran svet proti Francovemu barbarstvu

Londonski župan je poslal županu v Barceloni brzojavko, v kateri daje v imenu londonskega prebivalstva izraza svojemu ogorčenju nad barbarskimi, letalskimi napadi nacistov na Barcelono, kjer njihove bombe ubijajo nedolžne ljudi.

Slične izjave sta podali tudi vlada Združenih držav Severne Amerike in Francije.

Enako izjavo so podali tudi anglikanski škofje, le iz Vatikana ni čuti nobenega protesta proti modernim Herodom.

Ne protestiramo zaradi priključitve Avstrije Nemčiji. Francoski poslanik Brugère je povabil jugoslovansko vlado, kakor listi poročajo, da se pridruži Jugoslavija francosko-angleškemu protestu. Jugoslovanska vlada je povabilo odklonila.

Jugoslavija priznala zasedbo Avstrije po Nemčiji. Iz Beograda poročajo, da je vlada sklenila ukiniti dunajsko poslaništvo in ga pretvoriti v generalni konzulat.

Dan žene

Žena mora postati nositeljica socialistične miselnosti in bojevnica za njeno uresničitev.

V delavskem gibanju je važno vprašanje žene prav tako kakor vprašanje delavcev. Zakaj, žena je postala delavka v tovarni, obrti ali pisarni. Deli torej isto usodo z moškim delavcem.

Še prav posebno je pa

važna vloga žene v vzgoji.

Nezavedna žena, neizobražena žena je prav tako žrtev predsodkov, kakor delavec, ki se ni pobrigal ali ni imel prilike, da se seznani z resnostjo življenja in poznanjem socialnih in političnih interesov v človeški družbi.

Socialistično delavstvo in žene so že zgodaj posvečali temu vprašanju svojo pozornost. Tako se je l. 1910. vršil prvi socialistični kongres žena v Kodanju na Danskem. Ta kongres je tudi sklenil, da naj se prvo nedeljo marca meseca vrše

ženski dnevi.

Ta dan naj žene socialistkinje in žene delavke, članice svobodnih strokovnih organizacij javno manifestirajo za gospodarsko svobodo žene, za socialno enakost obeh spolov, za politično enakopravnost moža in žene, za zaščito delavk in za zaščito dece.

Na tem kongresu žena je bil navzoč tudi nam dobro znani pokojni srbski sodrug Dimitrij Tucović, ki je po povratku iz Kodanja povabil žene ter ustanovil l. 1911 tajništvo žen socialistkinj v Beogradu, ki je od tlej stalno z uspehom sodelovalo v delavskem gibanju. Leta 1929. se je to tajništvo razširilo na po-

dročje Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Z razpustom politične socialistične stranke je bilo delovanje ukinjeno. Poizkus ustanovitve 1934. se ni tako obnesel, ker je to gibanje mogoče uspešno razvijati le ob obstoju socialističnega gibanja, ne zaradi kakšnih predsodkov, ampak zato, ker je sodelovanje socialistov in socialistkinj samoobsebi umljivo.

Sodružica Gjurić - Topalović v »Radničkih Novinah« (Beograd) temeljito razpravlja o nalogah ženskega gibanja v socialističnem gibanju.

Nihče ne more zavračati ali negirati njenih tež glede tega vprašanja. Pač pa moramo priznati,

da se žensko vprašanje sploh v javnem življenju jemlje premalo resno.

Zlasti premalo resno, ker preplavljajo skoraj ves civilizirani svet vzgojne metode suženjskega duha, v katerem se smatra ženo za stroj in nič drugega.

Socialisti in v svobodnih strokovnih organizacijah organizirano delavstvo pač mora posvečati temu vprašanju več resnosti, več spoštovanja do žene, ki naj bo prepojena s socialističnim duhom, da bo znala vzgajati otroke, ker je to nje naravna naloga, zlasti pa tudi, da se bo znala boriti, sočutno za socialne in politične pravice delavskega razreda s svojimi sotrpini.

Žena socialistkinja je sposobna za ta boj. In če boj pozna, se tudi hoče boriti!

Poljski socialisti svare

pred ofenzivo nemškega fašizma

Socialistični »Robotnik« objavlja dve resoluciji, ki ju je sklenilo glavno vodstvo na svojem dvodnevnem zasedanju. Prva resolucija je naperjena proti tretjemu cesarstvu, v kateri se opozarja,

da zadnji dogodki v mednarodni politiki ne kažejo mirsljubnosti Nemčije, marveč spravljajo nove probleme v ospredje, ki se tičejo sosednjih narodov.

zlasti varnosti in neodvisnosti malih držav in tudi Poljske.

Druga resolucija pozivlja Poljsko k tesnemu

sodelovanju z demokratičnimi državami.

ter zlasti z zaveznico Francijo zaradi obrambe svoje neodvisnosti.

V nadaljnji resoluciji zahteva stranka razpust sedanjega parlamenta ter razpis novih volitev na podlagi demokratičnega volilnega reda.

Srditi boji v srednji Kitajski

za posest železniškega križišča Sučau

V srednji Kitajski, ob železniški progi Tientsin—Pukau, divjajo hudi boji. S severa in od juga pritiskajo Japonci ob železniški progi proti železniškemu križišču Sučau. Obe armadi sta 160 km oddaljeni druga od druge. Kitajci branijo Sučau, ker vedo, da bi padec tega križišča pomenil osvojitve srednje Kitajske po Japoncih.

Izgube so na obeh straneh zelo velike in gredo v tisoče mrtvih in ranjenih.

Doma in po svetu

O koroškem plebiscitu. »Slovenec« se je zopet enkrat skopal nad socialne demokrate. Prikriti hoče zmedo, ki vlada v njegovem taboru. Zato »Slovenec« sedaj očita »Slovenec« socialnim demokratom nesramnost, da v anonimnih letakih sramote njegove »voditelje«. Naj »Slovenec« dotični letak objavi, da ga bodo tudi njegovi bralci poznali. Mi bomo pa potem nekoliko natančneje posvetili za »Slovenčeve« kulise, da se bo videlo, kakšna npravna gnoloba se zbira okoli njega.

Vpepeljevanje jih peče. »Slovenec« se zaganja v društvo za vpepeljevanje mrličev »Ogenj« na prav bedasti način. Ugotavljamo — četudi nenaprošeno — da »Ogenj« ni nobeno socialistično društvo, da sprejema kot člane vsakogar, ki se prijavi in da je pripravljeno inserirati tudi v »Slovenec«. Članarina din 15 mesečno zajamči članu že po dveh mesecih brezplačno vpepeljitev. Lahko se torej zgodi, da pride vpepeljitev mnogo cenejše od najbolj navadnega pogreba. »Ogenj« ni ne proletarsko, ne kapitalistično društvo, kakor se cerkvi ne more očitati, da je kapitalistična radi tega, ker pokopava bogate in revne. Pri »Ognju« je samo ta razlika, da se postopa z bogatimi in revnimi enako.

Prepoved proste prodaje zdravilnih zelišč. Na predlog apotekarske zbornice je minister socialne politike in narodnega zdravja z odlokom S. br. 3770 od 21. februarja 1938 prepovedal prosto prodajo zdravilnih zelišč v trgovinah in po trgih. Odredba je pravzaprav »moderna« borba proti šušmarstvu. Po tej naredbi morajo zbiralci teh zelišč prodajati nabrana zelišča in cvetje — leknarjem. Če boš hotel piti lipov, bezgov ali kamlični čaj, boš moral zelišče kupiti v lekarni in ga drago plačevati. Zdravilna zelišča so pa vsekakor naravni kmetijski pridelki, kakor druge življenjske potrebščine. Monopolizacija zdravilnih zelišč zato ni ne socialno in ne higiensko utemeljena. Taka naredba bi bila morda še nekam razumljiva, če bi imeli splošno brezplačno državno zdravniško nego bolnikov, tako pa le enim polni žepe, drugim jih pa prazni. Nočemo pa s tem zagovarjati naivnost nekaterih ljudi glede zdravil ali zdravilnih zelišč.

Imperializem kaže svoje lice

Japonska vlada izjavlja, da ne misli zapustiti niti pedi zemlje, ki jo bodo osvojile njene čete na Kitajskem. To so torej prave namere japonskega imperializma na Kitajskem.

A. M. de Jong:

105

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Mereyntje se je smehljaj. Hvala Bogu, da je bil prišel baš pravi čas! Skoro bi bil Vrč ob svoj lepí nož. On ga je bil izgubil in nekdo ga je našel. Čisto po naključju je prišel stražmojster poleg, sicer bi si ga bil najditelj prisvojil in Vrč bi se bil lahko obrisal. Tako lep, svojevrsten nož, kakor ga ni imel nihče! Toda Mereyntje je vedel, da je last njegovega prijatelja. Videl je, da ga je ta uporabljal kot izvičaj. Vesel je odgovoril:

»Da, gospod stražmojster, vem čisto natančno, saj sem večkrat videl, da ga je doma uporabljal. Našel ga je bil v reki, za staro smodnišnico, ki stoji ob koncu mesta. Sam mi je bil povedal.«

Vzdih groze in začudenja se je izvil okoli stoječim, toda zopet jih je ošinil svareči pogled stražmojstra. Prijazno kot poprej je dejal:

»No, mali, to je pa kot nalašč. Takoj ga bova nesla Vrču. Ali hočeš?«

»Seveda, gospod stražmojster!« je odvrnil Mereyntje vesel. Toda domislil se je pojeđenih omelet in vest se mu je oglasila: vendar ne bo prišel praznih rok k njemu. Ali bo Vrč vesel, ko bo dobil svoj lepí nož nazaj!...

»Pojdi, greva k Vrču,« se je muzal stražmoj-

ster, prijel dečka za roko in zaklical radovednemu: »Samo najditelj gre z menoj!«

Ostali so obstali na mestu, preveč presenečeni, da bi bili mogli takoj dati izraza svojim občutkom. Toda čim se je stražmojster s svojim majhnim spremljevalcem nekoliko oddaljil, je pričel hlasten razgovor med njimi, v katerem so dajali duška svojemu začudenju. Nekoliko kasneje se je splazil Aarjan izbuljenih oči in prestrašene obraza od ondot. Stekel je v vas in samo še videl, kako sta stražmojster in njegov bratec vstopila v občinsko hišo.

Mereyntje je bil nekoliko začuden, toda stražmojster mu je dejal, da ima Vrč izvršiti za župana neko delo in da ga bo sedaj dobil še tamkaj ter mu lahko takoj vrnil njegov nož...

Že nad eno uro je trajalo zasliševanje Vrča. Zgodaj jutraj je bil prišel državni tožilec iz mesta in je takoj pričel s preiskavo. Priče ni bilo nobene; poznano je bilo samo to, da je Vrč umorjena sovražil. Na široki mizi v kotu sta ležali trupli umorjenih, napol razgaljeni, strašne rane so bile vidne, na beli koži pa so se poznale proge in lise strjene krvi. Obraza sta se zdela kot okamenela v blazni grozi in okoli Janekinih obledelih usten je bil videti bolesten izraz. Vrču so pokazali trupli umorjenih. Gledal ju je temno izpod čela, ne da bi se bil zgrozil. Na vsa vprašanja je samo skomizgnil z rameni, z izrazom človeka, ki se dolgočasi in mu je vseeno. Vztrajal je

pri svoji izjavi, da je bil odšel že zgodaj popoldne pijan domov, in da je doma spal, dokler ga niso zbudili ter pozvali, da jim sledi v občinsko hišo. On da ne ve ničesar. Ako mislijo, da je on storilec, naj mu dokažejo.

Državni pravdnik razjarjen vsled njegove nečloveške ravnodušnosti, ga je vprašal:

»Ali se ti ne smilita ta dva mlada človeka, ki sta bila na tako grozen način umorjena v cvetu svoje mladosti?«

»Ne.« je odvrnil Vrč surovo. »Nista mi bila prijatelja. On me je bil spravil za dva meseca v zapor, in na to sta se mi še posmehovala.«

»Torej si ju sovražil?«

»Da, seveda. Toda s tem še ni rečeno, da bi ju bil umoril.«

Navzoče je prevzel tesnoben molk.

»Splošno se govori, da si ti storilec.«

Vrč je skomizgnil z rameni, toda ni odgovoril.

»Kaj si misliš o človeku, ki je bil to storil?«

Široko se je zarežal, da so se mu videli široki, rumeni zobje v ustih in se je zdela kot da bi bil človek pogledal v pasji gobec.

»Mislim, da dotični, ki je to storil, ne bo tu v vasi opravil velikonočne izpovedi,« je odvrnil cinično in se obrnil z obrazom proti oknu na vrt, kjer so vreščali škorci in preganjali po vejevju drug drugega.

(Dalje priložniti.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Popravek o napihovanju žabe. G. Filip Križnik nam je poslal radi notice »Vse gre narobe« popravek, ki bi ga naj objavili, ker nas bo drugače tožil. G. Križnik pravi, da so vse stvari na naslov njegove osebe do zadnjega zlagane in da ima za to priče. Žal g. Križniku ne moremo ugoditi, ker bi drugače on dobil tožbo radi žaljenja časti od tistih, ki jih v svojem žaljivem popravku žalijo. Ker g. Križniku ne moremo povzročiti take škode, mu iz usluge popravka ne bomo objavili. Da pa vsaj nekoliko ustrezemo g. Križniku, vendarle prostovoljno objavljamo del njegovega popravka in upamo, da bo s tem zadovoljen. G. Križnik namreč med drugim popravlja tudi sledeče: »Res tudi ni, da sem neumen, ker se nisem bil doteden umobilnosti. Res pa tudi je, da dopisnik tega članka ne more trditi, da je pameten, ker tudi nima zdravniškega spričevala, da je popolnoma normalen pri svoji pameti.« Take popravke pošilja torej g. Križnik po svetu; če bo sedaj dobil morda tožbo od našega dopisnika, nismo mi krivi. Vendar bi moral g. Križnik napisati popravek približno tako-le, če bi hotel, da bi odgovarjal tiskovnemu zakonu: »Ni res, da napihujem žabo, da bi postala vol, res pa je, da ne napihujem žabe, i. t. d.« Želimo g. Križniku v bodoče več sreče pri popravljanju.

S. K. »Svoboda« — S. K. »Amater«. V nedeljo, dne 27. t. m. je povabil »Amater« v goste za otvoritev sezone delavski športni klub »Svoboda« iz Ljubljane. Tekma obeta biti prav zanimiva, zlasti, ker sta obe moštvi precej enakovredni, edino v tehničnem oziru nadkriljujejo gostje domačine. Tekma se bo odigrala na igrišču S. K. »Amaterja« ob 4. uri pop. Predtekma se prične ob 3.30 uri. Prijatelji športa vljudo no vabljeni.

Šoštani

Nered v občinskem poslovanju. Koncem lanskega leta sta vršila revizijo poslovanja na naši občini dva revizorja banke uprave, ki sta sedaj sestavila tudi obširno revizijsko poročilo. Revizorja sta našla polno nerednosti in sta morala ugotoviti, da občinski organi in funkcionarji svojih dolžnosti ne vršijo v redu in da so zelo malomarni. Najznačilnejše pri tej reviziji je bilo, da je občinski tajnik že prve dni, ko sta revizorja na občini poslovala, zbolel in ga potem ves čas revizije ni bilo več v pisarno. Občina se vedno ni uredila zaključnih računov za leto 1929. in 1930., dasiravno je krajevna kontrola te zaključne račune že zdavnaj zahtevala. Občina sploh ne vodi blagajniških dnevnikov in drugih knjig, kot so predpisane s pravilnikom o finančnem poslovanju v občinah, ne vključuje pravilno došlega občinskega denarja, dosti zneskov, ki so bili nakazani na občino, sploh ni vpisanih v knjigah. Zneski, ki jih je občina pobirala na vodarini, so vpisani v njenih knjigah samo z okroglimi števkami, dasiravno je občinski služba revizorja izjavil, da je nemogoče, da bi se pobrali na vodarini samo zaokroženi zneski. V resnici so se pobrali večinoma nezaokroženi zneski, in kam je šel preostali denar, revizija ni mogla ugotoviti. Cele vrste dokumentov o izvršenih vplačilih na občini ni več, dasiravno bi jih bila morala občina hraniti. Občinski tajnik je revizorja izjavil, da je videl, kako so te dokumente ob neki priliki vrgli v peč. Občinski tajnik je tudi pobiral razne manjše občinske dohodke in jih vključeval v poseben dnevnik, ki ga pa revizorja ni predložil, ampak jima je sporočil, da se mu zdi, da se je tudi ta dnevnik uničil, ker ga niso več smatrali za važnega. Revizorja sta tudi ugotovila, da je na vodarini v blagajniškem dnevniku za leto 1934. vključen znesek Din 30.890, za leto 1935. pa za okroglo Din 14.000 več in da povzika ni pripisovati kakšni večji uporabi vode. Ugotovila sta tudi velik nered v spisih, če sta iskala kak spis, ga sploh ni bilo mogoče najti. Spisi se označujejo z namišljenimi vložnimi števkami itd. Pa kaj bi naštevali še druga dejstva, ki jih našteva poročilo revizorjev, ko se že iz navedenih primerov vidi, da je na naši občini ne samo nekaj, ampak celo zelo veliko gnijelo.

Občinske volitve so razpisane za v nedeljo, dne 27. t. m. Vloženi sta dve listi: ena brezbarvna, leknarjara g. Vrabiča, druga JRZ, ki jo sestavljajo kandidati, od katerih so mnogi obredli že precej strank. Delavstvo bodo našle tudi te občinske volitve neprimerno. Večina bo glasovala na komando. Kdo bo dal komando vemo, saj se je to dogajalo doslej redno pri vseh volitvah. Kajti moderni kapitalizem je privzel fevdalno načelo duševnega in telesnega suženjstva: čigar kruh ješ, tega pesem poješ! Dasi bi delavstvo imelo predvsem pravico odločanja v občini, bodo odločali drugi. Brezbarvna lista je v toliko simpatična, ker ni na njej raznih delavstvu ne ljubljenih imen, ampak celo ljudje, ki so pokazali precej socialnega čuta. Toda brezbarvnost je po drugi strani tudi nekoliko opasna, ker človek nikdar ne ve, kako se taka stvar pozneje enkrat pobarva. Želimo, da bi vsaj s te strani ne doživeli večjega razočaranja. Volitve so javne in to pove vso o svobodi odločanja. — Zaveden delavec.

Študenti pri Mariboru

»Kdo je kriv« na odru. »Vzajemnost« bo uprizorila dne 27. marca s pričetkom ob 5. uri pop. dramske scene od A. Cerkevnik »Kdo je kriv«. Na sporedu so tudi razne recitacije in govorniki zbori. Vabimo vse delavstvo in vsa bratska društva, da pridejo k predstavi. — Odbor.

Ljubljana

S. dr. Živko Topalović bo govoril

v nedeljo, dne 27. t. m.

v dvorani Delavske zbornice ob pol 10. uri dopoldne o političnem položaju v državi in o stališču in zahtevah delovnega ljudstva.

Za ta politični shod je že danes veliko zanimanje med našimi somišljeniki in prijatelji v Ljubljani in okolici.

Ukrenite še nekaj za Štepanjo vas! Mestno poglavarstvo odnosno mestni občinski svet sta prejela že nešteto prošnji posameznikov, pa tudi večjih skupin prebivalcev Štepanje vasi, ki spada pod mesto, radi napeljave vodovoda. Prošnje so se poslane v letu 1937., ko je bil čas, da se potrebne postavke vnesejo v proračun, sedaj pa vidimo, da v proračunu ni nobene take postavke, dasi kot meščani smemo vsaj zahtevati dobro pitno vodo. Prebivalci bi radi zidali nove hiše, pa ni vode, da bi si pa napravljali stroške brez potrebe in kopalni vodnjake, ki jih mestna občina zasipa, bi mogel to storiti le oni, ki ima nekaj tisočakov za proč vreči, ne pa oni, ki si hoče postaviti skromno družinsko hišico. Tudi so vodnjaki zanič, ker iz njih črpamo vodo iz Grubarjevega kanala in Ljubljane. Zato smo primorani vprašati g. župana, kaj je z

napeljavo vodovoda, zakaj se ni predvidevalo potrebnega kredita v proračunu in zakaj moramo Štepanjci čakati na vodovod. Čakamo izjave, da ne bomo delali dragih prošnji in to še po nepotrebnem. Občinski svet je odobril kredit sto tisoč dinarjev za zgradbo fantovskega doma; ako je denar za take stvari, naj bo še za naš vodovod. Res ni spodobno, da tako javno vprašujemo g. župana, pa kaj hočemo, saj nam g. župan ne bo zameril, ker dobro ve, da nimamo nobenega izvoljenega zastopnika v občinskem svetu, da bi se pobrigal in zavzel za nas Štepanjce. Ko pridejo volitve, bo že bolje. Upamo pa, da bo g. župan kot poglavar vsega mesta vendarle odgovoril nam ubogim prošencem.

Proračun ljubljanske občine je ministrstvo financ te dni potrdilo.

Maribor

Občni zbor Krajevnega medstrokovnega odbora

Minuli petek zvečer se je vršil v dvorani Delavske zbornice občni zbor Krajevnega medstrokovnega odbora, na katerem so funkcionarji te najvišje krajevnostrokovne instance svobodnega delavskega pokreta polagali obračune. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik s. Petejan, ki je uvodoma podal kratko poročilo, nakar je obširno poročal strokovni tajnik s. Vidovič. Iz tajniškega poročila je bilo razvidno, da je KMO, tudi v minulem letu vršil kljub vsem oviram in težkočam uspešno svojo nalogo. Na posledici neuspele stavke tekstilnega delavstva je zlasti dolgo časa trpela SDSZJ, ki si je pa kmalu zopet opomogla in zaznamujejo posamezne strokovne organizacije tudi v lanskem letu lep porast članov. Tajništvo je posredovalo v številnih mezdnihih gibanjih in pri sklepanju kolektivnih pogodb. KMO-ju priključene organizacije so postavile v vseh obratih, kjer obstajajo organizacije, svoje kandidatne liste in dobile nad 80 obratnih zaupnikov, medtem ko jih imajo vse nasprotnice organizacije skupaj 39. S. Vidovič je končno ugotovil, da se »Slovenec« zamenja trudi in pokopava delavski strokovni pokret, ki v veliko zaprepačenje nasprotnikov lepo napreduje. Blagajniško poročilo je podal s. Čeh, imenom nadzorstva pa je poročal s. Bibič, nakar je bila staremu odboru podeljena razrešnica. Nato je bil izvoljen novi odbor, v katerega je vsaka organizacija predlagala po enega zastopnika. Pri točki raznoterosti se je s. Petejan obširno bavil z brskiranjem uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin, omejitvi nočnega dela i. t. d. Govorili so še ss.: Horvat, Ulbi, Bahun, Plohl, Jazbinšek in drugi, nakar je s. Petejan s pozivom, da gredo vsi zaupniki na delo za napredek strokovnih in kulturnih organizacij ter delavskega tiska, zaključil občni zbor.

»Na obroke prodajamo samo staro blago!« Pred okrajnim sodiščem se je te dni pokazalo žalostno dejstvo, kako ravno reveži, ki plačujejo na obroke, delavci in uradniki, najdražje plačujejo svoje blago in povrh tega še tudi najslabše. Trgovski pomočnik je tožil svojega delodajalca trgovca S. F. v Gosposki ulici radi plačila odpovedne dobe. Trgovca pa se je pred sodiščem izgovarjal, da je pomočnika upravičeno takoj odpustil brez prejšnje zakonite odpovedi, ker je baje pomočnik kljub prepovedi stranki, ki je kupovala na knjigo, torej ne obroke, prodal novo blago namesto staro. Pomočnik je sicer ugovarjal, da je takšno prepoved sploh nedopustna in proti običajem, ker vsak odjemalec domneva, da kupuje novo blago, četudi plača le na obroke. Trgovca, ki daje takšna naročila uslužbenecem, dela proti dobrim običajem in pomočniki niti ne bi smeli izvajati takšnih naročil. Sodnik pa je bil mnenja trgovca, češ, da je iz tega razloga upravičeno odpustil pomočnika, če je stranka s knjigo prodal novo blago mesto starega. Zato je tožbo pomočnika zavrnil in ga obsodil, da mora plačati trgovcu tudi stroške. Seveda se bo pomočnik proti tej sodbi pritožil na okrogno sodišče in bomo o končnem izidu še poročali. Delavstvu ponovno kaže tudi ta vzgled kam pridemo, če smo izročeni na milost in nemilost trgovcem. Revež, ki nima denarja, da bi naenkrat plačal račun, nikoli ne bo mogel kupiti novega blaga, ampak je na večno obsojen na starino. Mi smo mnenja, da so za take kupčije posebne trgovine ki jim pravimo »starinarne«, katerih je v Mariboru tudi dovolj. Tam vsaj kupec ve, da mu prodajajo staro blago. Delavstvu in uradnikom ponovno priporočamo, da se okelepajo vsled tega takih trgovin v svojih zadrukah. Tudi v Mariboru imamo svojo trgovino »Delavski dom« v Frankopanovi ul. 1. Tam vam ne bodo prodajali stare robe, četudi plačujete na obroke.

Zaupniški tečaj

V torek, dne 29. marca ob 19. uri predava s. dr. Reisman o izvršnem zakonu, ter o vseh ostalih določbah socialne zakonodaje. Zaupnik in funkcionarji! Udeležite se predavanja v čim večjem številu! KMO. Grič—Oset—Rošpoh vabi! 3 dni domače koline (fureš): jetrnice, krvavice, pečnice. Sončne kopeli. Poldnevni izlet. Najboljša lastna vina.

Težno pri Mariboru

»Vzajemnost« vabi na I. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 27. marca s pričetkom ob 9. uri dopoldan pri Feliču. Bodite točni! Poravnaj članarino! Družnost! Odbor.

Iz Dravske doline

Masarykova proslava. V nedeljo, dne 27. t. m. s pričetkom ob 8. uri zjutraj se bo vršilo v gostilni g. Alojza Brudermana važno predavanje, na katerem bo govoril s. dr. Reisman o Masaryku in delavstvu, s. Jelen pa o socialni zaščiti. Vabljeni vsi delavci in delavke! Pridite točno!

Gospod inšpektor dela, kdaj boste na Muti napravil red?

Enajsturno delo v železarni »Greinitz«, kjervlada cirilmetodarski rodoljub inž. Bremec v družbi z Nemcem Machom

Odkar je prešla Železarna Greinitz d. d. na Muti v novo lastništvo, ki ga tvorijo gg. inž. Bremec, avstrijski Nemec Mach in še nekateri drugi gospodje, so se v tej tovarni udomačile razmere, ki bijejo v obraz naši jugoslovanski socialni zakonodaji in so direktno v posmeh našim nadzornim oblastim.

Era novega lastništva v tej tovarni je pričela s stavko, ki je likvidirala brez uspeha in od tedaj vlada inž. Bremec kot zna le on.

Ponesrečena stavka je zelo prizadela delavstvo. Po stavki več delavcev ni dobilo dela oz. šele čez doli časa. To je bilo delavstvu v opomin, da z novimi lastniki ni dobro zobati češeni.

Razen tega je kot protiutež domačim delavcem prišlo na Muto več delavcev iz drugih krajev. Med domačini in priseljenimi delavci vlada še neko nezaupanje, kar ni nič čudno, ker v podjetju niso bili zaposleni poprej nekoč nobeni drugi delavci, kot domačini. Ta nezaupljivost med delavci je zelo v prid novim lastnikom, ki to tudi primerno izrabljajo. Na žalost je treba priznati, da je bilo delavstvo v tej tovarni, dokler je bila v nemških rokah, vajeno boljših razmer.

Kakšno vzdušje vlada v železarni sedaj, se vidi najbolj iz tega, da si delavci ne upajo niti govoriti o razmerah v podjetju. Ako delavca izprašuješ, te nezaupljivo gleda in se venomer ozira, ako ga morda kdo opazuje ali mu prisluškuje.

Sicer pa delavec tudi nima časa, da hodi na pomenke in sestanke. Gospod inž. Bremec je uvedel v tovarni protivno vsem določbam zakona o zaščiti delavcev

enajsturni delovnik.

Delavec, ki gre ob 12. uri opoldne na delo, se vrne s šihla ob 12. uri ponoči. V tovarni ostane torej 12 ur, vendar ena ura odpade za malico, ako si jo delavec pri mezdah, ki znašajo din 2, 2.50, 3, 4 in din 5 sploh lahko privoščiti.

Tovarna ne plačuje nobenih nadur

Tudi ni izvedla nobenega glasovanja o podaljšanju delovnega časa, še manj pa dobila potrebnih pristankov oblasti, ki pa ji takega dovoljenja itak ne morejo dati, ker se preko 10 ur tudi v nadurah ne sme delati.

Celje

Redni občni zbor sklicuje Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije za v nedeljo, dne 27. marca s pričetkom ob pol 9. uri v »Delavski zbornici« v prostorih KMO. Udeležba za člane je obvezna, pa tudi nečlani, kateri se hočejo organizirati imajo vstop. — Odbor.

KINO DOM, CELJE

26. marca: »Potepuhi«. — 27.—28. marca: »Natalka Poltavka« (Talja Sabanajeva). — Pride: »Moč ljubezni«.

Ptuj

»Vzajemnost« vabi na II. redni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 28. marca ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih, Panonska ul. 5. Odbor.

Živilski trg. Do nedavnega se je reklo, da je ptujski živilski trg najcenejši. Zadnji čas pa temu ni tako. Občutno so se podražili mlečni izdelki in posebno sirovo maslo, ki se prodaja po din 36 za kg. Sicer je res upravičeno, ako kmetije dobe za blago v zimskem času nekaj več kot poleti, vendar tako visoka cena ni upravičena in je želeli, da se tržno nadzorstvo za to pobriga, ker v Ptuj pač niso sami milijonarji, ki bi mogli plačevati pretirane cene. — Konzument.

Krivda in kazen. O tej temi bo predaval v sredo, dne 30. t. m. ob pol 8. uri s. J. Šegula. Pridite! — Odbor »Vzajemnosti«.

Škofja vas

Odkar imamo ponoči obiske v naših svinjakihi gospoda »s ta belim kol« se nam plačuje našo gostoljubnost s tem, da nas, posestnike teh svinjakov, napadajo v »Slov. gospodarju«, češ, da imamo neko »Vzajemnost«, ki ima edini cilj, da spravlja delavce ob denar. Ampak gospod iz Vojnika naj ne zamerijo, čeprav imajo lepe kodrčke in so zelo bogaboječi: delavci se prav nič ne ozirajo na njihova vabila, s katerimi jih pozivajo na vstop v neko delavsko in vrag vedi še kakšno zvezo. Niti na to vabo ne gredo več, »da bo vsak član po smrti gledal božje obličje«. Delavci ne maramo gledati obličja tistega, ki nas vabi, še manj pa tistega, ki nastopa zadnje čase v svinjakihi v Škofji vasi v zabavo deklet, ki prebivajo za kitajskim obzidjem.

»Cankarjeve družbe« v vašo vas? Delavci! Cankar je Vaš! Zato bodite redni člani »Cankarjeve družbe«!

Take so, na hitro opisane razmere, ki jih je uvedel cirilmetodarski rodoljub inž. Bremec na Muti, v zvezi z nemškimi in še par drugimi družabniki, kapitalisti.

V ostalem je pa inž. Bremec velik slovenski rodoljub in zaslužen za narod. Ciril-Metodovi podružnici na Muti je poklonil lepo dvorano in ko so nekoč delavci hoteli prirediti v tej dvorani neko igro, je bil pripravljen jim prepustiti oder, ako gre dobiček za CMD.

Tak je g. inž. Bremec, kot strumen nacionalist. Toda nam se zdi, da tak naslov še nikogar ne opravičuje, da sme igrati našo zaščitno socialno zakonodajo.

Ali naj bo to narodno vzgojno delo v obmejni Muti, ali se tako vzgaja prebivalstvo v ljubezni do države? Kaj naj si misli delavec o državi, v kateri se sme podjetnik nekaznovano protiviti pozitivnim zakonom o delavski zaščiti in to v kompaniji z ravnimi nemškimi družabnikom?

Teh razmer mora biti konec!

G. ban, Vas opozarjamo na te razmere in Vas vprašamo, kdaj boste poslali g. inspektorja dela na Muto, da bo napravil red in podjetniku dokazal, da cirilmetodarsko rodoljublje še ni nobena legitimacija za kršenje pozitivnih zakonov in da mu tozadevno ne morejo koristiti nobene zveze, ki jih ima sam ali pa potom svojih politično eksponiranih solastnikov.

Sedem mesecev se je nahajal pod vodo danski parnik »Asnes«, ki se je potopil blizu irske obale. Ko so ga spet dvignili, je bil nepoškodovan in stroji v redu.

Kolesa „Wanderer“

v vseh cenah in izdelavah

Otroški vozički

na krogličnih ležajih v najmodernejši opremi

Franc Lepoša

Maribor, Aleksandrova c. 39

Najnižje cene! Ugodno odplačevanje na obroke

Volilni boj v Črni

Rudarji, kmetje in obrtniki bodo storili svojo dolžnost

Črnske volitve so važne za vse naše politično življenje v Sloveniji, ker se je zgodilo prvič, kar potrjuje tudi »Slovenec« (št. 69, z dne 25. marca 1938),

da sta se združili JRZ in JNS proti socialistom, kmetom in obrtnikom. Zato zaslužijo te volitve vso pozornost.

Naši sodrugi se zavedajo, da gredo v boj

računajoč edinole na zavednost in neustrašenost

volilcev, dočim nasprotniki računajo s tem, da bo javno glasovanje le njim v prid.

Toda delavstvo je prišlo do prepričanja, da se mu ni bati ničesar, ako složno nastopi, ker ob takim nastopu se razbijejo vse nasprotnikove sile.

Združeni smo moč, razcepljeni nič!

Z nami so kmetje, ki so neodvisni, obrtniki, ki so na naši strani pa naj vedo, da bomo tudi mi z njimi po volitvah.

Vse govoričenje o tem, da bi socialisti, kmetje in obrtniki ne znali voditi občine je

prazno, pa tudi zapravili je ne bomo, saj vemo, da so občine pod strogo kontrolo, tako glede nalaganja doklad, najemanja posojil itd.

Toda delavec, kmet in obrtnik rabita občino še v drugih zadevah in baš v teh primerih je prav, ako imajo

na občini svoje ljudi.

Pri delu imamo svojega gospodarja, v občini hočemo pa gospodariti mi, v prid večine, ker vse, kar občina dobi, so ustvarile pridne delavske, kmečke in obrtniške roke.

JNS in JRZ čestitamo k združitvi, NSZ veljakom pa tudi ne zavidamo, da so postali pripraga obeh.

Volilci pa bodo storili svojo dolžnost in dne 27. marca že zgodaj zjutraj stopili na volišče ter rekli:

volimo listo s. Kneza Franca.

Naj zmaga lista socialistov, kmetov in obrtnikov!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Prevalje

Potek občnege zboru podružnice delavske strokovne zveze

V nedeljo, dne 20. marca se je vršil drugi redni občni zbor podružnice SDSZJ v Prevaljah. Otvoril in vodil ga je predsednik s. Štaudeker. V svojem predsedniškem poročilu je poudaril važnost organizacije za vse delavstvo, prav posebno za delavstvo papirnice. Tajniško poročilo je podal s. Brunker, blagajniški s. Pečnik. Iz vseh poročil je bilo razvidno konstruktivno delovanje te mlade podružnice, ki zaznamuje že sedaj lepe akcijske uspehe. Tako je bila sklenjena kolektivna pogodba z vodstvom papirnice ter vsaj za silo urejeno delovno razmerje. Tudi članstvo narašča polagoma. Za nadzorstvo je povoljno poročal s. Kristan, ki je predlagal razrešnico staremu odboru. Predlog kontrole je bil soglasno sprejet. Po izvolitvi novega odbora, kateremu bo predsedoval v bodočem letu s. Prosen, je s. Vidovič v imenu centralne uprave poročal o novi uredbi o preskrbovanju brezposelnih delavcev, ki bo stopila v veljavo tekom tega leta. Občni zbor je pokazal, da je podružnica v Prevaljah številčno sicer še majhna, moralno in idejno se pa nahajajo člani na zavidanji vredni višini.

Murska Sobota

Kako se lovi maso na shode. Z velikim pompom so razglasili klerikalni listi, da se bo vršil 6. marca shod zelenih v Murski Soboti. Vse Prekmurje je bilo preplavljeno z letaki za ta shod, čigar namen je bil dvigniti ugled edino zveličavne zelene organizacije, podružnice JRZ. Gospodje, ki so ta shod pripravljali so se pa zavedali, da na svoj program ne bodo privabili kaj prida udeležencev, zato so najavili odlične govornike iz Ljubljane. Pa tudi na te odličnike kot vabo se niso zanesli, ampak so razbježali, da pridejo ta dan odposlanci iz Nemčije, ki bodo »rekrutirali« uboge prekmurske delavce za garanje in stradanje na posestvih nacističnih grofov in baronov v tretjem rajhu. Za ljudi kruhe je pa vedno interes in s tem so računali »protimaterijalistični« agitatorji. Hudega se na shodu ni zgodilo ničesar, razen, da je nastopil kot govornik tudi najnovejši zeleni delavec, g. Benko. Klerikalci so bili na tega gospoda včasih zelo hudi, toda z leti se nasprotja omilijo in ker je Jevtič vse odvezal od prisege, je tudi g. Benko prost, da si lahko izbira gnezdo, kakor mu najbolj prija. — S shodom je organizacija zelenih v Prekmurju strahovito narasla, toda ne bo dolgo več potrebna, ker zlati vek zdaj pride!

Delavski pravni svetovalec

Zavlačevanje rente OUZD (Pameče)

Vprašanje: Leta 1936 sem ponesrečil in nato dobival začasno rento do 5. decembra 1937. 4. decembra 1937 sem moral k nadpregledu. Bil sem še spoznan za nesposobnega za delo in moral v bolnico, kjer sem se zdravil do 16. januarja t. l. Od takrat naprej ne dobivam ničesar, tudi ne rente in nobenega odloka, kaj je z mojo rento?

Odgovor: Podobne pritožbe o zavlačevanju rešitve priznanja rente dobivamo neprestano od članov OUZD. Poslajte pritožbo na SUZOR v Zagreb. Ako kljub temu ne bo rešitve, se pritožite na ministrstvo socialne politike.

Zastaranje tožbe (Mežica)

Pravica za izterjanje civilne odškodnine zastara v 3 letih, to se pravi, da mora biti tožba vložena najpozneje v 3 letih od dne, ko se je škoda zgodila, oziroma ste za njo zvedeli. Potem tožba pri sodišču nič ne »čaka«, ampak se razpiše razprava v običajnem roku, navadno v dveh do treh tednih in se tedaj običajno preloži, da se pri prihodnji razpravi zaslišijo prič.

Zakoniti odpovedni rok

Vprašanje: Ali za nastavljenca z mesečno plačo velja 14 dnevna odpoved ali 6 tedenska?

Odgovor: Mesečna plača ni vidik, ki bi bil merodajen za določitev zakonitega odpovednega roka. Šesttedenska odpovedna doba, ki pa se mora izteči s koncem koledarskega četrtletja, velja za tiste službojemalce, ki so zaposleni z izvrševanjem pretežno trgovskih služb ali višjih netrgovskih služb, ali pa s pisarniškimi deli. Za ostale službojemalce velja štirinajstdnevna odpovedna doba, če tudi prejema mesečno plačo.

Mezda in bolniška blagajna (Vuhred)

Vprašanje: Bil sem dalje časa za zagaria in nisem dobival v redu plačane mezde. Februarja sem prosil za denar, pa me je posestnik naenkrat spodil in zaostale mezde ni plačal z izgovorom, da gre to za bolniško blagajno. Nas je 7 članov družine in nimam sedaj nobenega zaslužka. Trpim glad, kam naj se obrnem?

Odgovor: Za bolniško blagajno Vam sme gospodar odtegniti kvečjemu za zadnji mesec. Za prejšnje mesece je že zastarano in Vam torej mora ostalo mezdo takoj izplačati. Nadalje Vam mora plačati zaslužek za 14 dni naprej kot zakonito odpovedno dobo. Oskrbite si na občini ubožno spricvalo in ga lahko tožite pred sodiščem v Marenbergu.

Književnost

»Svoboda« št. 2. Izšla je 2. štev. naše kulturne revije »Svoboda« s še izbranejšo vsebino, kakor jo je imela prva. Uvodnik »Bratstvo in kultura« je napisal kmečki posestnik iz Zirov. Jankovec podaja pregledno poročilo o socialističnem prosvetnem delu v severnih državah. To poročilo bo ponovno vzbudilo tudi pri nas gibanje, da se vse delavske organizacije kolektivno včlanijo pri prosvetni matici »Vzajemnost« in tako omogočijo vsestranko in sistematično prosvetno in vzgojno delo. — Nadaljuje se Etbin Kristanova enodejanka »Ob zadnji uri«. Kritika zadnje knjige dr. Milana Vidmarja pod naslovom »Med zmedenostjo in znanostjo« bo gotovo vzbudila diskusijo in kresanje misli. Poleg tega prinaša revija pesem mladega Škrlija, ruskega Potrča, polno zanimivih notic in slik.

V ogledalu

Socialistični delavci naj bi bili rešili klerofašizem. »Slovenec« se je silno razhudil radi našega članka v eni izmed prejšnjih števil »Delavske Politike«, v katerem smo označili govor, ki ga je imel dr. Schuschnigg, bivši avstrijski kancler, po vrnitvi iz Berchtesgadenu, kot labodji spev. Gospode boli, da je avstrijski klerofašizem krahiral in z njim tudi edina država, zgrajena po načelih papeževske okrožnice »Quadragesimo anno«. Izkazalo se je, da je vatikanski blagoslov odrekel in da Bog ni hotel dati svoje pomoči režimu, ki je s prelivanjem krvi nedolžnih delavskih otrok in žen ter delaskih borcev za svobodo, prišel na oblast, zagotavljal, kot v posmeh vsem verskim načelom, da je prišel utemljiti božje kraljestvo na zemlji. Tem bolj zanimivo je sedaj, da »Slovenec« krivi socialiste, da so oni zapravili neodvisnost Avstrije — ker niso prišli dr. Schuschniggu na pomoč! Tako torej! Najprvo so gospodje v svoji neizmerni krščanski ljubezni delavce pobijali, razorožili in pozaprli ter prevzeli vso oblast s pomočjo vojske in domovinske fronte, sedaj, ko bi bilo treba braniti avstrijsko neodvisnost, naj bi se bili pa ti delavci borili — z golo pestjo proti puškam, strojnim puškam, tankom, topovom in letalom, dočim so klerofašisti igrali izdajalce svoje domovine, se plaho poskrili ali pa sramotno pobegnili in je vojska položila orožje. Dr. Schuschnigg se je lepo izgovoril, da odstopa, ker noče preliti nemške krvi! Najlepše se je pa obnašal prvi katoliški mož v državi, Miklas, ki je po odstopu dr. Schuschnigga imenoval vlado dr. Seyss-Inquarta, in s tem vede omogočil, da se je spojitev Avstrije z Nemčijo izvršila čisto legalno. Gospodje so torej kar po vrsti, drug za drugim, izdali to svojo neodvisno Avstrijo, samo da rešijo sebe, in za čudo so bili med njimi prav ti, ki so l. 1934. hoteli zatreti, da so morali pobiti socialistično zalego, ako so se hoteli rešiti izdajalcev domovine. Tako so prav ti gospodje sedaj pojmovali svetost prisege. Toda tisti, ki so enkrat prelomili prisego na ustavo, ki si jo je dalo svobodno avstrijsko ljudstvo, za te se ni čuditi, ako so postali nezvesti tudi ustavi, ki so si jo sami skrojili. Zato divja »Slovenec«, zato se zaganja v nas, Delavci naj bi bili šli z golimi rokami v žerjavico po kostani — za vas

oz. vaše prijatelje in vzornike, kaj ne? Narobe, mi pravimo, da so bili neprevидni vsi tisti, ki so se sploh kaj razgovarjali z dr. Schuschniggom sedaj, ko mu je voda tekla v grlo! Baš ti razgovori so stotine in stotine nedolžnih delavcev pahnil v ječe, med tem, ko se voditelji klerofašizma z dr. Schuschniggom in Miklasom vred smejejo na varnem, bodisi v ČSR, na Madžarskem ali pa celo v ljubavi bivši Avstriji in se glavni početnik februarjskih dogodkov ter stebler klerofašističnega režima, kardinal Innitzer, klanja novemu režimu, ponujajoč mu roko v spravo. Da, gospodje, tak je bil spev belega, klerofašističnega laboda, predno je poslednjič zakrilil s perotni in omahnil.

Kranj

Zborovanje stavbinskih delavcev. V nedeljo, dne 27. marca ob pol 10. uri se bo vršilo v dvorani restavracije »Semen« zborovanje stavbinskih delavcev, katerega sklicuje tukajšnja podružnica Zveze stavbinskih delavcev. Vsled bližajoče se sezone, zlasti pa vsled akcije za novo kolektivno pogodbo, je zborovanje zelo važno. Zato je dolžnost vseh stavbinskih delavcev, da se udeležijo.

Vprašanje zgraditve kopališča je zopet v ospredju. Na zadnji občinski seji je bilo predmet glavne debate vprašanje zgraditve kopališča. Pri tem pa ni bilo soglasnosti, kje naj se kopališče gradi: ali ob Kokri, ali ob Savi. Glasovanje je izpadlo tako, da se gradi ob Kokri v takozvani Straheči dolini. Vsekakor bi bilo potrebno, da se v takem važnem vprašanju ozira predvsem na občane, ali pa vsaj vpraša za stališče tukajšnja številna društva in organizacije, ker le tako pride želja občanov do izraza. Sicer pa občinski odbor to še lahko izvede, ako noče nositi odgovornosti in da se izogne očitkom, ki jih bo gotovo dosti, ako bi gradnja kopališča v Straheči dolini rodila kakšne neprijetne posledice.

Velenje

Občni zbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 27. marca s pričetkom ob 9. uri dopoldne v hotelu Rak v Velenju. Poročal bo stari odbor o stanju podružnice. Obenem se bo poročalo o novi kolektivni pogodbi. Pridite vsi točno ob določenih uri. — Odbor.

Knjižni dar Cankarjeve družbe za leto 1938

se častno uvršča med dosedanje družbine izdaje. Ob 10 letnici Cankarjeve smrti je bila družba ustanovljena in plod njenega delovanja je sedaj 40 lepih knjig, ki jih je šlo 200.000 izvodov med slovensko delovno ljudstvo. Prihodnje jesen izide že deseti letnik in nam za to priliko pripravlja družba še lepši knjižni dar. Zato naj bi se delavci že danes javljali kot člani, da jih bo čim več in da bodo mogli biti knjižje čim lepše.

Ni lahka naloga izdajati knjige za delavstvo v današnjih razmerah in tako majhnemu narodu kakor smo Slovenci. Zlasti ne, ker se imamo boriti z močno ukoreninjeno meščansko konkurenco, ki ima za svojo reklamo na razpolago ves meščanski tisk, šolo in cerkev. Tudi s pisatelji je križ: malo jih je, ki bi hoteli pisati v delavskem duhu, a tudi oni, ki bi to mogli, se raje prodajo meščanskim založbam, ker pač bolje plačajo. Naše skromne razmere pa ne zmorejo izdatnih honorarjev. Vzlic temu se je zbralo okrog Cankarjeve družbe gotovo število izobražencev in piscev, ki jim ne gre v prvi vrsti za honorar, ampak za stvar samo, za vzvišeno idejo, širiti med delavstvom kulturo in s tem pripravljati pot boljši bodočnosti. Delavstvo bo vedelo ceniti njihovo požrtvovalnost.

KOLEDAR

za letošnje leto se zdi na prvi pogled skromen, komaj nekaj nad sto strani, ko pa začneš listati po njem, se začudiš nad obilico gradiva, ki je tu v zgosteni obliki podano. Naslovno stran in vinjete v koledarskem delu je prispeval naš znan umetnik Ljubivoj Ravnihar, ki je tudi med tekstom zastopan s svojimi kliseji iz cikla »Ogledalo človeških vrlin in slabosti«. Lep je tudi »Jutro« umetnika Maksima Sedeja, ki je našim čitateljem že tudi znan po svojih socialnih motivih iz prejšnjih letnikov. Lep je uvodni članek s. Štuklja »Deklaracija človeških in državljanjskih pravic«, nad katerim se bo marsikdo zamislil. Upton Sinclair, »Mednarodna brigada«, je reportaža iz bojev republikanske Španije. Slično žive tudi slovenski prostovoljci, ki se bore v Španiji za svobodno Evropo. Ivan Vuk je prevedel dve pesmi Cine Jote, beograjske akademikarke, iz njene odlične pesniške zbirke »Danase«. Angela Vodetova je prispevala poučen članek »Današnje naloge delovne žene«, dr. Dragotin Lončar pa »Znanost in delavstvo«. Zelo zanimiv je zgodovinski članek dr. Jv.

M. »Stare domače obrti na Slovenskem«. Naš znanec iz Zagreba, Vilko Ivanuš, je prispeval pretresljivo dramo o vrnitvi ruskega vojnega ujetnika, ki ga starši niso spoznali in ga iz pohlepa po njegovem denarju ubijajo. Eeden najboljših spisov v naših koledarjih je nedvomno Kumeta »Iz zgodovine vzgoje in pouka«; od primitivizma Kitajcev, Indijcev, Babiloncev, Egipčanov, Grkov, Rimljanov, preko srednjega v novi vek do današnjih dni, je pisec opisal razne načine in metode pouka in se moremo nehoti vprašati, ali je današnja vzgoja res najboljša? Humoreska Arkadija Averčenko »Dojenček«, Ine Slokanove življenska povest služkinje »Ančka in njena zgodba«, dramatična povest slovenskega delavca-izseljenca, ki pušča v tujini svoje moči, da bi rešil doma svoj dom — razvalino, Karla Šterbenka »Razvalina«, so nadaljnji pripovedni spisi v koledarju. Sledi še več poučnih člankov in pesmi Jelke Vukove, med tekstom se pa vrsti vse polno lepo uspelih slik iz življenja različnih narodov in iz vseh krajev sveta. Tisk je prav lep in čist.

(Dalje prihodnjič.)

B. RANGUS - KRANJ

Velika zaloga zlatnine, ur, jedilnega orodja, kristala, optike itd. Sodni cenilec. Zahtevajte brezplačni cenik!

KOLESA

prvovrstne znamke

Göricke in Presto

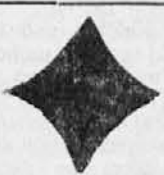
z večletno garancijo. Solidne cene tudi na ugodna odplačila. Oglejte si našo zalogo

Eduard Kramaršič, Maribor

Valvazorjeva ulica 36

ZDRAVJE

potom zdravih nog

proti spomladi dobre

KARO-čevlje